ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI

โปรดระบุหมายเลข ISSN หรือชื่อของวารสารที่ต้องการทราบผลประเมิน : ค้นหา

ลำดับ	ชื่อวารสาร	ISSN	เจ้าของ	จัดอยู่ในวารสารกลุ่มที่	สาขา
1	Veridian E-Journal, Silpakorn University	1906-3431	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร	1	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Back to top

Copyright 2005, Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre. All rights reserved.
Contact: tci.thai@gmail.com

ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2560

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก

The Construction of Social Space for the Senior Citizen Club of Mettapracharak Raikhing: Research to Create Grounded Theory

วัชรภัสร์ แซบัว (Watcharapat Chaebua)*
ฐนิชา คล้ำชานา (Tanicha Klamchana)*
พิทักษ์ ศิริวงศ์ (Phitak Siriwong)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิงและ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมของชมรม และความต้องการของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง โดยใช้การเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี เก็บข้อมูลจำนวน 8 ราย จากสมาชิกในชมรม และบุคคลภายนอกที่มีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชมรม ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สูงอายุชมรมเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิงมีมีกระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมโดยผ่านกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรมดังนี้ 1) การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยกิจกรรมภายในชมรม 2) การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยกิจกรรมภายนอกชมรม (2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมของชมรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ปัญหาที่ควบคุมได้ ได้แก่ ความไม่เข้าใจกันในบางครั้งระหว่างสมาชิกในชมรม และปัญหาที่ควบคุมไม่ได้ ได้แก่ การไม่ได้รับงบประมาณในการจัดกิจกรรมของชมรม ในส่วนของความต้องการของชมรม คือ ต้องการเสื้อคลุมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบอกได้ว่าผู้สวมใส่ คือ จิตอาสา

คำสำคัญ: การสร้างพื้นที่ทางสังคม, พื้นที่ทางสังคม, ชมรมผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, ทฤษฎีฐานราก

---

* นักศึกษา สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Student's Master of Business Administration Program of Entrepreneurship Faculty of Management Science Silpakorn University.

** รองศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Assoc. Prof. Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University

Abstract

This qualitative research for creating grounded theory has two purposes: study of the social space construction for the senior citizen club of Metharacharak Raikhing and identification of problems and obstacles for creating activities and requirement of the senior citizen club. The research conducts by the theoretical sampling data from eight persons among members and outsiders who are stakeholders of the senior citizen club. From the research results, the senior citizen club has two activities for creating their social space as follows: organizing activities internally within the club and organizing activities externally. The problems and obstacles for organizing those activities are disagreement among members of the club and insufficient budgets. In addition, the necessity of the senior citizen club are unique jackets for members of the club for carrying social service activities.

Keywords: The Construction of Social Space, Social Space, The Senior Citizen Club, Older, Grounded Theory

บทนำ

สังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 คือมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 10 ตามนิยามขององค์กรสหประชาชาติ และจากผลสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด โดยสามารถแบ่งผู้สูงอายุได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่พึ่งตนเองไม่ได้ 2) กลุ่มที่พึ่งตนเองได้บ้าง 3) กลุ่มที่พึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557, 2557; พัชรี ตันติวิภาวิน, 2555)

ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้กับสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุ เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุในสังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของสังคม เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนของสังคมนั้นๆ โดยแบ่งเป็นมิติได้ 4 มิติ คือ ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Social-Economic Security) ด้านการรวมกันในสังคม (Social Inclusion) ด้านความสามัคคีในสังคม (Social Cohesion) และด้านการเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) คุณภาพสังคมจะขึ้นอยู่กับ ระดับของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ปัจเจกบุคคลมีโอกาสเข้าถึงได้อย่างพร้อมหน้ากัน (สถาบันพระปกเกล้า, 2553)

ชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2535 ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยเป็นชมรมแรกของอำเภอสามพราน มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งชมรม คือ เพื่อเป็นศูนย์รวมของบรรดาผู้สูงอายุ เพื่อที่จะส่งเสริมในด้านสุขภาพพลานามัยของผู้สูงอายุ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายอาทิเช่น กิจกรรมสันทนาการ, กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่อสังคม (หนังสือที่ระลึกงานครบรอบ 10 ปี ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง), 2545; ประวัติชมรมผู้สูงอายุไร่ขิงเมตตาประชารักษ์, 2550)

โดยสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มที่พึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วย ซึ่งผู้สูงอายุในกลุ่มนี้มีพลังที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสังคม เพราะมีความรู้ความสามารถที่สามารถถ่ายทอดเป็นภูมิปัญญาสู่สังคม และด้วยเหตุผลข้างต้นนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษากระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการสร้างทฤษฎีฐานรากจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมของชมรม และหาความต้องการของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาถึงลักษณะการการดำเนินงาน และกิจกรรมของชมรม รูปแบบการจัดกิจกรรม ปัญหา ข้อดี ข้อเสีย รวมถึงความรู้สึกในการเข้าร่วมกิจกรรม และศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชมรม รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างชมรมกับสังคมอื่นๆ โดยนำมาเชื่อมโยงกับทฤษฎีการสร้างพื้นที่ทางสังคม เพื่อศึกษาถึงรูปแบบในการสร้างพื้นที่ทางสังคม โดยศึกษาจากการสร้างตัวตน และอัตลักษณ์ของผู้สูงอายุชมรมเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชมรม

ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ในช่วง เดือนกันยายน – ตุลาคม 2559

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นงานวิจัยคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลเพิ่มจนกว่าได้ข้อมูลที่ซ้ำๆ กันจากกลุ่มตัวอย่าง จึงจะยุติการเก็บข้อมูล ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีอิ่มตัว (saturated data)

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีผู้สูงอายุ
2. แนวคิดอาสาสมัคร
3. แนวคิดและทฤษฎีการสร้างพื้นที่ทางสังคม
4. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมในสังคม

5. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีผู้สูงอายุ

การใช้คำเพื่อเรียกบุคคลที่มีอายุมาก จะใช้คำว่า "วัยชรา" ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมไทยว่าแก่ด้วยอายุ หรือสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจวัตรประจำวันได้อย่างคล่องแคล่ว โดยคณะแพทย์ผู้อาวุโสและผู้สูงอายุจากวงการต่างๆ โดยมี พลตำรวจตรี หลวงอรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร เป็นประธาน จึงได้กำหนดคำว่า "ผู้สูงอายุ" ขึ้นใช้แทนคำว่า "คนแก่" "คนชรา" เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2505 ซึ่งคำนี้ให้ความหมายที่ยกย่องให้เกียรติ แก่ผู้ชราภาพว่าเป็นผู้ที่สูงทั้งวัยวุฒิและประสบการณ์ (สุรกุล เจนอบรม, 2541)

ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ที่พร้อมด้วยประสบการณ์ชีวิตในด้านต่างๆ เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณประโยชน์ ต่อครอบครัวและสังคม เมื่อมีอายุมากขึ้นร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุจะมีความเสื่อมถอยอย่างเห็นได้ชัด (อุบลรัตน์ เพ็งสถิต, 2551)

กระบวนการผู้สูงอายุเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของช่วงชีวิต ซึ่งมีอยู่ 2 ช่วงเวลาที่เกิดพร้อมๆ กัน คือ ช่วงอายุก่อน 40 ปี ถือได้ว่าเป็นกระบวนเจริญเติบโตในทุกด้าน และช่วงอายุหลัง 40 ปีขึ้นไปจะเป็นช่วงของผู้สูงอายุ ซึ่งคำว่าผู้สูงอายุนี้ใช้แทนความหมายของคำว่า "คนแก่" หรือ "คนชรา" โดยในประเทศไทยใช้คำนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2506 เพื่อสื่อความหมายถึงการให้เกียรติและยกย่องนับถือ บางครั้งคำว่าความแก่อาจจะแบ่งตามสภาพแวดล้อมที่มนุษย์เป็นอยู่ (อวย เกตุสิงห์, 2523)

แนวคิดและอาสาสมัคร

อาสาสมัคร (volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด หรือเรียกบุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นป้องกัน แก้ไขปัญหาและพร้อมที่จะพัฒนาสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548)

อาสาสมัครเป็นผู้ที่ทำงานให้กับสังคมอาจจะมีกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการทำงานโดยปราศจากค่าตอบแทน หรือพอมีค่าตอบแทนบ้าง แต่ให้เป็นไปอย่างพอเพียง หรือผลที่ได้รับอาจจะไม่คุ้มค่ากับสิ่งที่อาสาสมัครได้เสียไป การคิดในเชิงเศรษฐกิจหรือการแลกเปลี่ยนเชิงตัวเงินนี้อาจจะไม่เพียงพอสำหรับผู้ที่มีแนวคิดของการทำงานอย่างอุทิศตัวเพื่อสังคม (ฉัตรวรัญ องค์สิงห์ ,2552)

ลักษณะการทำงานของอาสาสมัคร (จารุพงศ์ พลเดช, 2551)

1. การเป็นอาสาสมัครนั้นต้อง "เต็มใจ" ไม่มีการบังคับขู่เข็ญให้ทำ แต่เป็นการเต็มใจทำงานที่ตนรัก มีความปรารถนาดีต่อคนอื่น อยากเห็นเขามีความสุข

2. การเป็นอาสาสมัครนั้นต้อง "ตั้งใจ" มีความเต็มใจในการทำงานแล้วจะทำงานด้วยความตั้งใจมุ่งมั่น ตั้งใจทำให้เกิดผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ ไม่ย่อท้อกับอุปสรรคหรือ งานลำบากใดๆ มีความเต็มใจในการทำงาน ตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถโดยมิต้องให้ใครมาบังคับ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

3. การเป็นอาสาสมัครนั้นต้อง "พอใจ" พอใจในงานที่ทำด้วยความเต็มใจและตั้งใจ ทำให้เขามีความสุขความสำเร็จ ความสมหวังเกิดความพอใจในการทำงานอย่างมีความสุข

4. การเป็นอาสาสมัครนั้นต้อง "ดีใจ" ดีใจที่ได้ทำงานที่ตนนั้นมีความเต็มใจ ตั้งใจและพอใจ ที่ได้ทำงาน เมื่อทำงานแล้วก็เกิดความดีใจจากผลงานที่ได้ทำไว้ให้ปรากฏแก่สาธารณชนเป็นที่ประจักษ์ตามความต้องการของตน

5. การเป็นอาสาสมัครนั้นต้อง "ภาคภูมิใจ" ในงานที่ตนทำไม่ว่าจะเป็นงานใดๆ ที่ได้ทำลงไปเพื่อประโยชน์แก่สาธารณะ คนเราเกิดมาไม่มีใครนำอะไรติดตัวมา แต่เมื่อเกิดเป็นคนแล้วก็ทำแต่ความดี มีผลงานเมื่อจากโลกใบนี้ไปแล้ว สิ่งที่เหลือ คือ ความภาคภูมิใจของตนเอง ครอบครัวและชุมชน

แนวคิดและทฤษฎีการสร้างพื้นที่ทางสังคม

โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงพื้นที่แล้วมักหมายถึงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และถูกนิยามให้เป็นสิ่งที่จับต้องได้และเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ต่างๆ ที่เราจะสามารถมองเห็นได้รูปแบบต่างๆ และหน้าที่ของพื้นที่นั้น ไม่ได้มีการเชื่อมโยงพื้นที่กับมิติอื่น นั้นคือ พื้นที่ และสังคม ซึ่งเป็นการผสานกันระหว่างรูปแบบของพื้นที่ที่เป็นรูปธรรมหรือกายภาพ และสังคมที่เป็นนามธรรมซึ่งจะทำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวกับ "ผู้ใช้พื้นที่" และ "รูปแบบที่สามารถเกิดได้ในการสร้างพื้นที่" (สันต์ สุวัจฉราฉินันท์, 2557)

พื้นที่ในรูปแบบของนามธรรม คือ เกิดจากจินตนาการ และความคิด โดยที่ตัวพื้นที่เองนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคม ดังนั้นจึงพิจารณาพื้นที่ใน 3 องค์ประกอบหลักที่จะใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายกระบวนการในการสร้างพื้นที่ทางสังคม

1. Spatial practice หรือ การปฏิบัติการเชิงพื้นที่ หมายถึง ปฏิบัติการทางสังคม หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคม ซึ่งอยู่ในพื้นที่ทางกายภาพนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับพื้นที่ ที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำๆ โดยมีรูปแบบที่เฉพาะตัวในแต่สังคม

2. Representation of space หรือ ตัวแทนของพื้นที่ อาจกล่าวได้ถึงพื้นที่ทางความคิด ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ของกิจกรรมในสังคม และสะท้อนไปยังพื้นไปยังพลังทางสังคม

3. Representations of space หรือ พื้นที่เชิงดำเนินการ เป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนผสานความสัมพันธ์ของสังคม หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเข้าด้วยกัน ใช้สะท้อนการรับรู้ และเข้าใจ เพื่อสร้างให้เกิดกิจกรรมในพื้นที่นั้นๆ เพื่อก่อให้เกิดพื้นที่ทางสังคม

กล่าวโดยสรุปคือ พื้นที่ทางสังคม (Social Space) เป็นพื้นที่ ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ที่มีรูปแบบหรือลักษณะที่เกิดขึ้นซ้ำๆ มีความเฉพาะตัวในแต่ละพื้นที่ โดยมีสมาชิกของสังคมนั้นเป็นผู้สร้างรูปแบบของกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อสะท้อนการรับรู้และเข้าใจ ที่อยู่ในรูปแบบของจุดประสงค์ หรือเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม (Henri Lefebvre, 1991; กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมในสังคม

แนวคิดการมีส่วนร่วมในสังคม Haile Mariars Kokssary จากองค์การอนามัยโลกหรือ WHO ได้เสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งเป็นหลักการที่ก่อให้เกิดพลังทางสังคม จากการศึกษาในช่วง ค.ศ.1980's ของ United Nations research Institute พบว่าการมีส่วนร่วมนำไปสู่การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงทางสังคม สำหรับสังคมผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในสังคมและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ส่งเสริมและผลักดันให้ผู้สูงอายุได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและใจที่ดี และรับรู้ถึงความสามารถของตนทำให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งผลดีต่อคุณภาพของสังคมผู้สูงอายุในการเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) (สถาบันพระปกเกล้า, 2553)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Identity) หรือความเป็นตัวตน อัตลักษณ์มีความหมายสองนัยยะด้วยกัน คือความเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป นั่นคือการเปรียบเทียบกันระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุมมองว่ามีความคล้ายคลึงและความแตกต่าง อัตลักษณ์ (Identity) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective Identity) ในระดับปัจเจกบุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมก่อให้เกิดความสงบอยู่รวมกันของกลุ่มชน และไม่สามารถแยกออกจากการกระทำหรือละทิ้งสถานภาพของปัจเจกในกลุ่มได้ (ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2547)

ประเภทของอัตลักษณ์ มี 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์บุคคล (PerSonnel Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) โดยอัตลักษณ์ทางบุคลลอาจจะหมายถึง ความเป็นตัวเอง ความสามารถในตัวเอง แต่อัตลักษณ์ทางสังคม อาจหมายถึงปัจเจกที่สร้างขึ้นร่วมกัน กระทำร่วมกันแบบซ้ำๆ (อภิญญา เฟื่องฟูสกุล, 2546)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วุตินันท์ แท่นนิล (2551) ได้ศึกษากระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมเพื่อหลักหนีความเป็นชายขอบของคนพลัดถิ่น ตำบลบ้านคา อ.บ้านคา จ.ราชบุรี ไว้ว่ากระบวนการสร้างพื้นที่แต่ละกลุ่มคนจะใช้วิธีหรือกลยุทธ์ที่แตกต่างกันมาใช้ในการต่อรองที่จะสร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับกลุ่มคนของตนเอง

วรนุช สิปยาว (2552) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพึ่งตนเองในผู้สูงอายุไว้ว่าผู้สูงอายุจะมีพฤติกรรมในการพึ่งพาตนเองทางด้านสังคม และครอบครัวให้เป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นๆ

วิธีดำเนินงานวิจัย

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิทยาการทฤษฎีฐานราก ผู้วิจัยใช้กระบวนทัศน์แบบสรรค์สร้างนิยม (constructivism)ในแนวคิดทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม โดยใช้การตีความ (interpretative approach) โดยเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง แล้วรวบรวบและสร้างข้อสรุปในการค้นหากระบวนการในการสร้างพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง นอกจากนี้การสร้าง

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ทฤษฎีฐานรากยังเหมาะในการทำความเข้าใจในมุมมองและความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ในสังคม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสู่การสร้างทฤษฎีในการดูแลผู้สูงอายุเหล่านั้นได้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556; องอาจ นัยพัฒน์, 2548)

ผู้ให้ข้อมูลหลักและการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี

ผู้วิจัยมีหลักในการเลือกตัวอย่าง โดยใช้การเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (theoretical samping) ในการเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชมรม ทั้งในแง่ของสมาชิก และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชมรม โดยตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง จะต้องเป็นสมาชิกชมรมไม่น้อยกว่า 1 ปีและเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะทราบถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ชมรมจัดขึ้นในรอบ 1 ปี รวมถึงทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นอีกด้วย และนอกจากผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกในชมรมแล้ว เพื่อที่จะได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยยังเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจาก บุคคลภายนอกชมรมที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่างๆ อีกด้วย ซึ่งข้อมูลจากทั้ง 2 ส่วนนี้จะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนในการสร้างทฤษฎีการสร้างพื้นที่ทางสังคม โดยเก็บข้อมูลทั้งหมด 8 คน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556; Patton, 1990)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ โดยได้ทบทวนวรรณกรรมในเรื่อง เสียงจากผู้สูงอายุ : การต่อสู้และการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยมีความไวต่อทฤษฎี

2. เครื่องบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ โทรศัพท์ที่สามารถบันทึกเสียงได้ โดยในระหว่างที่ทำการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้เปิดโหมดการบิน เพื่อป้องกันการรบกวนขณะสัมภาษณ์

3. อุปกรณ์ภาคสนาม ได้แก่ ปากกา ดินสอ สมุดจดบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือในการวิจัย และเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และใช้เทคนิคการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโดยไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ (Passive Participation) โดยใช้การสังเกตการณ์แบบผู้มีส่วนร่วม คือ การสังเกต และบรรยายว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างในการสังเกตนั้นๆ ผสานกับการสังเกตการณ์แบบแผนการกระทำ และปฏิสัมพันธ์ คือ สังเกตว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง โดยมองไปถึงกระบวนการ หรือแบบแผนที่เกิดขึ้น โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 8 ราย ในระหว่างสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และจดบันทึกข้อมูลในประเด็นที่สำคัญ โดยการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างนั้นคือ ผู้วิจัยจะกำหนดข้อคำถามตามที่ได้ทบทวนวรรณกรรมไว้แล้ว แต่ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถตั้งคำถามเพิ่มขึ้นได้ ขณะสัมภาษณ์ แต่คำถามนั้นจะต้องอยู่ในกรอบคำถามเดียวกับที่ถูกกำหนดไว้ข้างต้นซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่มีถูกต้อง และครบถ้วน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ และตีความหมาย เพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก (องอาจ นัยพัฒน์, 2548)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัย

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบข้อมูลโดยการตรวจสอบโดยกลุ่มเพื่อนนักวิจัย (peer examination) โดยให้เพื่อนนักวิจัย แสดงความคิดเห็น และตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับข้อมูล และการสรุปผลการวิจัย เพื่อลดความอคติ หรือความลำเอียงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผลการดำเนินงานวิจัยเป็นได้ข้อมูล ผลการวิจัยที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ (องอาจ นัยพัฒน์, 2548)

การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการถอดการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์จากโทรศัพท์ โดยการถอดเทปการสนทนาระหว่างผู้เก็บข้อมูลภาคสนามกับผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบคำต่อคำ (Verbatim) และทบทวนบทสัมภาษณ์อย่างละเอียด จากนั้นผู้วิจัยจะจัดกลุ่มข้อมูลคำตอบที่ใกล้เคียงกันไว้กลุ่มเดียวกัน แล้วจึงวิเคราะห์ว่า กระบวนการในการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ไร่ขิง เกิดขึ้นได้อย่างไร สอดคล้องกับทฤษฎีหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคและความต้องการอย่างผู้สูงอายุเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมในกระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมต่อไป

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในชมรม พบว่าผู้สูงอายุจะมีความสามารถในการดำรงชีวิตลดลง ทั้งในส่วนที่เป็นการดูแลตนเอง รวมถึงการทำงาน หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพลดลง ส่งผลให้การความสามารถในการร่วมกิจกรรมของสังคม หรือการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมลดลงไปด้วย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง พยายามต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอัตลักษณ์ และพื้นที่ทางสังคม ด้วยการรวมตัว และก่อตั้งชมรมขึ้น โดยแบ่งกระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้เป็น 2 กระบวนการ ดังนี้

1. การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยกิจกรรมภายในชมรม

รูปแบบของกิจกรรม จะได้รับการเสนอ จัดขึ้นจากความคิดเห็น และการไปศึกษาดูจากชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ที่สมาชิกได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานมา โดยจะกำหนดรูปแบบของกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ พิจารณาหลายๆ ปัจจัย เช่น ความสนใจ, คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิก และความเหมาะสมกับช่วงวัย ซึ่งทำให้กิจกรรมที่จัดนั้นเป็นกิจกรรมที่สมาชิกในชมรมสามารถทำได้ร่วมกัน โดยมีรูปแบบกิจกรรม ดังนี้

1.1 กิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในชมรมด้วยกันเองที่มาร่วมชมรม โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารทั่วไป ความชอบ ความสนใจในสิ่งที่ตัวเองมี หรือการทำกิจกรรมร่วมกัน จากการร่วมตัวกันภายในชมรม, การเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญในทุกเดือนของชมรม หรือการออกกำลังกายภายในชมรม

1.2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทางชมรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ จะจัดสรรองค์ความรู้ ในการประกอบอาชีพ ความชอบ ความสนใจที่ใกล้เคียงกัน หรือแม้แต่ประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้แก่ การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านหัตถกรรม, หรือการตั้งวงดนตรีไทย ที่ฝึกสอนโดยสมาชิกภายในชมรมเอง

กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยกิจกรรมภายในชมรม เป็นการดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มคน คือกลุ่มผู้สูงอายุภายในชมรมเท่านั้น ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมขนาดเล็กแต่จะเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมที่ใหญ่ขึ้น และขยายพื้นที่ทางสังคมต่อไป

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

2. การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยกิจกรรมภายนอกชมรม

เมื่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชมรมประสบความสำเร็จแล้ว ผู้สูงอายุในชมรมได้เล็งเห็นถึงศักยภาพที่มีในตัวเองนั้นว่ายังมีเพียงพอในการสร้างพื้นที่ทางสังคมกับสังคมภายนอก และผู้สูงอายุนั้นมีความต้องการที่จะสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่สังคม และบุคคลภายนอก โดยได้แนวความคิดและรูปแบบ ในการทำกิจกรรมจากการแสดงความคิดเห็น และการไปศึกษาดูงานกับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสมาชิกในชมรม โดยมีรูปแบบกิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับหน่วยงานราชการ ได้แก่

2.1.1 กิจกรรมที่ร่วมกับ โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) ได้แก่ กิจกรรมการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเอง และผู้อื่นในครอบครัว , กิจกรรมการไปศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุร่วมกับโรงพยาบาล, การให้ความรู้ในเรื่องการทานอาหาร และการประกอบอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุโดยนักโภชนาการของโรงพยาบาล โดยกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก คือ กิจกรรมจิตอาสาช่วยงานโรงพยาบาล โดยเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุได้ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลในแผนกต่างๆ ซึ่งผู้สูงอายุสามารถเลือกได้ตามความสมัครใจ โดยเป็นกิจกรรมที่พิสูจน์ความสามารถว่า ผู้สูงอายุนั้นยังมีความสามารถในการทำงานได้เหมือนกับช่วงวัยอื่นๆ

2.1.2 กิจกรรมที่ร่วมกับ วิทยาลัยการอาชีพนครปฐม โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ทางด้านหัตถกรรม ให้กับนักเรียนและบุคคลทั่วไปเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

2.2 กิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน ได้แก่

กิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนา และประเพณี เช่น วันสงกรานต์ที่ผู้สูงอายุจะไปร่วมกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ,งานประจำปีของวัดไร่ขิง ซึ่งเป็นวัดในชุมชนที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ โดยการเป็นคณะกรรมการช่วยทำงานภายในวัด ฯลฯ

กิจกรรมการสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยกิจกรรมภายนอกชมรมนั้น ทำให้บุคคลทั่วไปมองเห็นว่าผู้สูงอายุ นั้นสามารถกระทำกิจกรรม หรืองานที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมได้ ทำให้ได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งถือได้ว่าสร้างคุณค่าทางด้านจิตใจให้กับผู้สูงอายุว่าตนยังเป็นที่ต้องการ ได้รับการยอมรับและมีคุณค่าในสังคม

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมของชมรม และความต้องการของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมของชมรมนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 ปัญหาที่ควบคุมได้ คือ ชมรมเกิดขึ้นได้จากการรวมตัวของบุคคลหลายคน ฉะนั้นย่อมที่ความคิด ความเห็นที่ไม่ตรงกันเป็นธรรมดา แต่ความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่ไม่ตรงกันจะสามารถสื่อสาร เข้าใจกันได้ เนื่องจากผู้สูงอายุจะมีวุฒิภาวะที่ใช้เหตุและผลในการตัดสินใจ

3.1.2 ปัญหาที่ควบคุมไม่ได้ คือ การจัดกิจกรรมภายนอกของชมรมบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถตอบโจทย์วัตถุเป้าหมายของหน่วยงานในสังคมที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ

3.2 ความต้องการของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง

การรวมกลุ่มของชมรมผู้สูงอายุเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง นั้นยังมีสมาชิกไม่มากนักจึงทำให้ยังไม่มีหน่วยงานใดมาดูแลในส่วนของงบประมาณอย่างจริงจัง ทำให้ชมรมยังขาดเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมในชมรม เช่น เงินทุนเพื่อจะนำไปจัดซื้อ เสื้อของชมรมจิตอาสา ที่จะสามารถบ่งบอกถึง ตัวตน และความเป็นจิตอาสาของคนในชมรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากมุมมองที่ของสังคมภายนอก ที่มีต่อผู้สูงอายุว่ามีความสามารถในส่วนของด้านการทำงานการดำรงชีวิต และด้านการใช้ชีวิตในสังคมที่ลดลง ทำให้ผู้สูงอายุต่อสู้ กับอัตลักษณ์ที่ถูกกำหนด หรือนิยามขึ้นด้วยความไม่เข้าใจ และจากข้อจำกัดด้านการดำรงชีวิต หรือการเข้าสังคมของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุในชมรมมีความพยายามที่จะต่อสู้เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคม เป็นการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ โดยกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง เสียงจากผู้สูงอายุ: การต่อสู้และการสร้างพื้นที่ทางสังคม ซึ่งกล่าวว่าอัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นภายใต้อำนาจ และความรู้ (ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์, 2558) นั้นคือกิจกรรมที่เป็นทั้งกิจกรรมภายใน กิจกรรมร่วมกับภายนอก รวมถึงการทำงานจิตอาสา ซึ่งผลจากการทำกิจกรรมแสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีแล้วนั้น ก็ยังไม่ความสามารถในการทำงาน ได้เป็นอย่างดี ไม่มีขาดตกบกพร่อง แม้จะมีอุปสรรคด้านสุขภาพร่างกาย ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุของชมรมได้รับความยอมรับจากสังคมภายนอก สร้างคุณค่า และความภาคภูมิใจให้ตัวของผู้สูงอายุ อีกทั้งผู้สูงอายุยังรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และเป็นที่ต้องการของสังคม นั้นคือผู้สูงอายุจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง และมีศักดิ์ศรี ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของ สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2557) รวมทั้งมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งในด้านร่างกาย ที่เกิดจากการได้รับความรู้จากการร่วมกิจกรรมของชมรม และในด้านจิตใจ ที่เกิดจากการทำงานหรือกิจกรรม ซึ่งตรงกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเสี่ยงการมีปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุไทย ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่ทำงานนั้น มีภาวะเสี่ยงต่อการมีปัญหาสุขภาพจิตสูงกว่าผู้สูงอายุกลุ่มที่ทำงาน (วิชาญ ชูรัตน์และคณะ, 2555) นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่ได้เรียนรู้ จากการไปดูงานประจำปีร่วมกับทางโรงพยาบาล และการเรียนรู้ภูมิปัญญา หรือความรู้จากสมาชิกกันเองภายในชมรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจริงๆ แล้วผู้สูงอายุนั้นยังมีความต้องการทางสังคม และสามารถเข้าร่วมสังคมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบว่า กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุชมรมเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง นั้น หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุควรจะมีส่วนเข้ามาสนับสนุนการทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุให้มากขึ้น โดยดูแลทั้งในด้านชีวิต ความเป็นอยู่ และด้านสังคม เพราะยังมีผู้สูงอายุบางส่วนยังต้องการทำกิจกรรมหรืองาน เพื่อสร้างประโยชน์ และคุณค่าให้กับตนเอง

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษากระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุชมรมเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง ผู้วิจัยครั้งต่อไป อาจจะศึกษาถึงศักยภาพ และผลสัมฤทธิ์ในการสร้างพื้นที่ของผู้สูงอายุในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาใช้ประยุกต์ปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมที่ตอบสนองกับสังคมที่จะเกิดคุณค่า และประโยชน์สูงสุดของการผู้สูงอายุเอง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). รายงานสถานการณ์ทางสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ระดับประเทศประจำปี 2548. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กาญจนา แก้วเทพ. (2544). ศาสตร์และสื่อแห่งวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.

จารุพงศ์ พลเดช. "การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจปฏิบัติ." วาสารพัฒนาชุมชน. 42, 4 (เมษายน 2551) : 13-18.

ฉัตรวรัญ องคสิงห์. (2552). เอกสารประกอบการสอน การพัฒนาภาวะผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง. กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง. (2545). ที่ระลึกงานครบรอบ 10 ปี ชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ ไร่ขิง.

ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์. (2558). "เสียงจากผู้สูงอายุ: การต่อสู้และการสร้างพื้นที่ทางสังคม." วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ 2, ฉบับที่ 1(3) (เดือน สิงหาคม 2557 - มกราคม 2558): 53-61

ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธ์ม้งในวาทกรรมอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

พัชรี ตันติวิภาวิน. (2555). "การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กับการเสริมพลังผู้สูงอายุไทยให้เป็นพลังทางเศรษฐกิจและสังคม." วารสารร่มพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก ปีที่ 30, ฉบับที่ 3 (มิถุนายน - กันยายน 2555): 54-70

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2557). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด.

วรนุช สิปิยารักษ์. (2552). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงวัย. วิทยานิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วิชาญ ชูรัตน์และคณะ. (2555). "การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเสี่ยงการมีปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุไทย." วารสารประชากร ปีที่ 3, ฉบับที่ 2: (87-109)

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพยวิสุทธิ์.

วุฒินันท์ แท่นนิล. (2551). การสร้างพื้นที่ทางสังคมเพื่อหลีกหนีความเป็นชายขอบของคนพลัดถิ่นชุมชนกะเหรี่ยงพลัดถิ่น. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถาบันพระปกเกล้า. (2553). คุณภาพสังคมกับคุณภาพประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ. :สถาบันพระปกเกล้า.

สุรกุล เจนอบรม. (2541). วิสัยทัศน์ ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิ่งกรุ๊ฟ.

สันต์ สุวัจฉราภินันท์. (2557). ว่าด้วยทฤษฎีสถาปัตยกรรม: พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคม "พื้นที่ทางสังคม": ผสานรอยแยกของพื้นที่กายภาพและนามธรรม. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์แอนด์เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

องอาจ นัยพัฒน์. (2548). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อวย เกตุสิงห์. (2523). ผลงานของศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์. กรุงเทพฯ: ศิวพร.

อุบลรัตน์ เพ็งสกิต. (2551). ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: สภาผู้สูงอายุไทย

_____. (2550). ประวัติชมรมผู้สูงอายุไร่ขิงเมตตาประชารักษ์ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมาคมสูงอายุแห่งประเทศไทย

ภาษาต่างประเทศ

Henri Lefebvre Translated by Donald Nicholson-Smith. (1974). The Production of Space. Oxford: Blackwell Ltd.

Patton, M.Q. (1990). Qualitative evaluation and research methods (2nd edition). Newbury Park, CA : Sage

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431